

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

H O T Ă R Ă R E nr. _____

din _____

Chişinău

**Cu privire la aprobarea proiectului de lege privind modificarea unor acte
normative**

(sporirea celerităţii procedurilor de expropriere)

Guvernul **HOTĂRĂŞTE**:

Se aprobă şi se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (sporirea celerităţii procedurilor de expropriere).

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

Ministrul justiţiei

Ministrul finanţelor

Ministrul dezvoltării economice şi digitalizării

Ministrul infrastructurii şi dezvoltării regionale

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

privind modificarea unor acte normative

(sporirea celerității procedurilor de expropriere)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I - Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 42-44, art. 311), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 4 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 4.** Expropriatorul

(1) Pentru lucrările de interes național, expropriator, în sensul prezentei legi, este statul, prin organele lui abilitate sau prin persoane special desemnate conform legii.

(2) Pentru lucrările de interes local, expropriator, în sensul prezentei legi, este unitatea administrativ-teritorială al cărei organ competent a declarat utilitatea publică, potrivit prevederilor art. 6. În cazul în care la declararea utilității publice potrivit art. 6 alin. (1) lit. c) și d) au existat divergențe, în urma cărora utilitatea publică a fost declarată de către Guvern sau, după caz, de către consiliul raional, expropriator este unitatea administrativ-teritorială pe al cărei teritoriu administrativ se află obiectul exproprierii. În toate cazurile, unitatea administrativ-teritorială este reprezentată în procedurile privind exproprierea de către autoritatea corespunzătoare cu atribuții în domeniul administrării proprietății publice sau persoana special desemnată conform legii.”.

2. La articolul 5 alineatul (1) litera k), cuvântul „înarmorântarea” se substituie cu cuvântul „depozitarea sau, după caz, reciclarea”.

3. La articolul 7, cuvintele „Ministerului Economiei” se substituie cu cuvintele „Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării”.

4. Articolul 9:

La alineatul (2), cuvintele „este în drept să-și dea” se substituie cu cuvintele „despre dreptul său de a-și da”;

Alineatul (4) se abrogă;

Se completează cu alineatele (6)-(9) cu următorul cuprins:

„(6) În termen de 45 de zile de la data primirii propunerii prevăzute la alin. (1), proprietarii bunurilor ce se propun a fi expropriate au obligația prezentării la sediul reprezentantului expropriatorului, în vederea depunerii documentelor care să ateste dreptul de proprietate pentru stabilirea unei drepte despăgubiri, precum și în vederea determinării tuturor persoanelor îndreptățite la acordarea despăgubirii.

(7) În cazul în care persoana îndreptățită își manifestă consimțământul pentru o compensare imediată și echitabilă, acesta urmează a fi exprimat în scris de către persoana respectivă și autentificat notarial, în conformitate cu prevederile alin. (2). Actul prin care se atestă consimțământul persoanei va conține numele și prenumele acesteia, codul numeric personal (IDNP) și data nașterii acestuia, adresa de domiciliu, la document anexându-se și actele doveditoare referitoare la existența dreptului de proprietate asupra bunului expropriat.

(8) Dovada dreptului de proprietate asupra bunurilor expropriate se face prin orice mijloace de probă admise de lege, în funcție de modalitatea de dobândire a drepturilor - convențională, judiciară, legală, succesorală, înțelegând prin dobândire și constituirea sau reconstituirea dreptului de proprietate în temeiul unor legi speciale.

(9) La cererea organului care a făcut propunerea de expropriere, proprietarul are obligația să completeze documentația depusă privind calitatea de titular al dreptului de proprietate asupra bunului pentru care solicită despăgubirea, în termen de 15 zile de la solicitare. În caz contrar, organul respectiv va consemna în contul său trezorerial pe numele proprietarului despăgubirea, însă eliberarea acesteia se va face numai la data la care proprietarul își va dovedi dreptul, în condițiile prezentei legi.”.

5. Se completează cu articolul 12¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 12¹**. Emiterea hotărârii de stabilire a quantumului despăgubirii

(1) În baza consimțământului pentru o compensare imediată și echitabilă, exprimat în scris de către proprietarul obiectului exproprierii și autentificat notarial, în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (7), sau, după caz, în baza deciziei comisiei adoptate în condițiile art. 12, organul competent sau persoana desemnată în conformitate cu art. 4 care acționează în numele expropriatorului emite o hotărâre prin care se stabilește quantumul despăgubirii, precum și, dacă este posibil, persoana destinatară a acestor sume

sau, în cazul existenței mai multor asemenea persoane între care nu există divergențe, cotele din despăgubire la care sunt îndreptățite fiecare din acestea.

(2) Hotărârea de stabilire a cuantumului despăgubirii se emite și își produce efectele și în situația în care proprietarii bunurilor ce se propun a fi expropriate nu se prezintă în termenul stabilit la art. 9 alin. (6), nu prezintă dovada dreptului de proprietate sau nu sunt cunoscuți proprietarii actuali, precum și în situația succesiunilor nedeschise ori a moștenitorilor necunoscuți sau în care nu se ajunge la o înțelegere privind valoarea despăgubirii.”

6. Se completează cu capitolul III¹ cu următorul cuprins:

„Capitolul III¹ FAZA ADMINISTRATIVĂ DE EXPROPRIERE

Articolul 12². Emiterea deciziei de expropriere

(1) În termen de 15 zile lucrătoare de la data emiterii hotărârii de stabilire a cuantumului despăgubirii, reprezentantul expropriatorului are obligația emiterii deciziei de expropriere. În situația în care pe parcursul acestui interval de timp nu au fost consemnate sumele de bani datorate cu titlu de despăgubire expropriaților, decizia de expropriere se emite doar după consemnarea acestor sume.

(2) Decizia de expropriere constituie titlu executoriu pentru predarea bunului, atât împotriva celor expropriați, cât și împotriva celor care pretind un drept legat de bunul expropriat, până la soluționarea definitivă și irevocabilă a litigiului legat de proprietatea bunului expropriat. Contestația asupra deciziei de expropriere nu suspendă transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor în cauză, iar reclamantul nu poate formula pe marginea deciziei de expropriere o cerere cu privire la suspendarea executării actului administrativ individual contestat, în conformitate cu prevederile art. 214 din Codul administrativ.

(3) Decizia de expropriere se emite și își produce efectele și în situația în care proprietarii bunurilor ce se propun a fi expropriate nu se prezintă în termenul stabilit la art. 9 alin. (6), nu prezintă un titlu valabil sau nu sunt cunoscuți proprietarii, precum și în situația succesiunilor nedeschise ori a moștenitorilor necunoscuți sau în care nu se ajunge la o înțelegere privind valoarea despăgubirii.

(4) Decizia de expropriere se emite și își produce efectele în condițiile prezentei legi, inclusiv în situația în care bunurile sunt supuse unor măsuri asiguratorii de către organele de urmărire penală/executare silită sau dacă aceste bunuri sunt grevate de drepturi reale de garanție, inclusiv gaj și ipotecă.

(5) În situația prevăzută la alin. (4), cu cel puțin 30 de zile înainte de data emiterii deciziei de expropriere, expropriatorul notifică organelor de urmărire penală/de executare silită și/sau creditorului, faptul că bunul supus măsurilor asigurătorii/procedurilor de executare silită sau care este grevat de un drept real de garanție, după caz, face obiectul procedurii de expropriere, solicitându-le să instituie măsurile asigurătorii sau poprirea asupra sumelor care vor rezulta din procedura de expropriere, comunicându-le datele de identificare a bunului, datele de identificare a proprietarilor, valoarea bunului, precum și orice alte informații pe care expropriatorul le consideră necesare.

(6) În termen de 15 zile de la emiterea notificării prevăzute la alin. (5), organul de urmărire penală/de executare silită și/sau creditorul comunică expropriatorului dacă intenționează să dispună măsurile asigurătorii sau poprirea asupra sumelor care urmează a fi consemnate pe numele proprietarului bunului, ca urmare a exproprierii.

(7) În situația în care organul de urmărire penală/de executare silită și/sau creditorul, după caz, nu răspunde în termenul prevăzut la alin. (6), procedura de expropriere va continua conform prezentei legi, iar sumele rezultate din exproprierea bunului urmează a fi consemnate în contul trezorerial al reprezentantului expropriatorului pe numele proprietarului, fără a lua în considerare măsurile asigurătorii instituite de către organul de urmărire penală/de executare silită sau dreptul real de garanție instituit de creditor asupra bunului expropriat.

(8) În situația prevăzută la alin. (7) măsurile asigurătorii asupra bunului, respectiv dreptul real de garanție încetează de drept odată cu transferul dreptului de proprietate către expropriator.

(9) În situația în care organul de urmărire penală/de executare silită și/sau creditorul comunică faptul că intenționează să dispună instituirea măsurilor asigurătorii/poprirea asupra sumelor rezultate din exproprierea bunului, expropriatorul va consemna sumele pe numele proprietarului bunului, concomitent cu instituirea respectivelor măsuri, cu înștiințarea organului de urmărire penală/de executare silită, respectiv a creditorului.

(10) Prin derogare de la prevederile art. 139 alin (1) din Codul administrativ, transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor din proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice în proprietatea publică a expropriatorului operează de drept la data emiterii actului administrativ de expropriere de către expropriator, ulterior consemnării sumelor aferente despăgubirii.

(11) În cazul exproprierii unor terenuri cultivate punerea în posesiune asupra acestora se va face numai după ce recolta a fost strânsă, cu excepția cazului în care în valoarea despăgubirii a fost cuprinsă și valoarea recoltei nestrânse.

Articolul 12³. Consemnarea și plata despăgubirilor

(1) Plata despăgubirilor pentru bunurile expropriate se face în baza unei cereri a persoanei îndreptățite la aceasta, ținându-se cont de quantumul stabilit în hotărârea prevăzută la art. 12¹.

(2) În cazul în care persoanele îndreptățite nu depun cererea potrivit prevederii de la alin. (1), expropriatorul va notifica acestora sumele propuse pentru plata despăgubirilor și le va consemna în contul trezorerial al reprezentantului expropriatorului pe numele proprietarului. Despăgubirile vor fi eliberate în condițiile prezentei legi.

(3) În cazul în care despăgubirile referitoare la același bun sunt cerute în concurs sau în contradictoriu de mai multe persoane aparent îndreptățite, despăgubirile se vor consemna pe numele tuturor, urmând să fie împărțite potrivit legii. Despăgubirea va fi eliberată numai titularilor drepturilor dovedite prin acte autentice și hotărâri judecătorești definitive și irevocabile sau prin certificatul de moștenitor eliberat de notarul public. Eventualele litigii amână eliberarea despăgubirilor consemnate.

(4) În situația în care bunurile expropriate sunt proprietatea unei persoane decedate, despăgubirea se va consemna pe seama defunctului. Despăgubirile vor fi eliberate numai moștenitorilor care își vor dovedi calitatea prin modalitățile prevăzute de lege.

(5) În situația în care bunurile expropriate fac obiectul unei succesiuni, iar moștenitorii nu sunt cunoscuți sau nu pot prezenta certificat de moștenitor, dacă procedura succesorală este deschisă, despăgubirea se va consemna pe seama succesiunii. În situația în care procedura succesorală nu este deschisă, un reprezentant al expropriatorului este îndreptățit să solicite informații asupra deschiderii succesiunii, iar suma reprezentând despăgubirile va fi consemnată pe seama succesiunii. Despăgubirile vor fi eliberate numai moștenitorilor care își vor dovedi calitatea prin modalitățile prevăzute de lege.

(6) În cazul altor situații litigioase decât cele prevăzute la alin. (2) și (3), sumele aferente exproprierii se consemnează pe numele persoanelor aflate în litigiu, urmând a fi plătite în condițiile prezentei legi.

(7) La cerere, despăgubirea va fi eliberată inclusiv expropriațiilor care nu sunt de acord cu quantumul stabilit, proporțional cu cota-parte deținută, dacă s-a făcut dovada drepturilor acestora asupra bunului expropriat. Ulterior, în situația stabilirii unui quantum superior prin hotărâre judecătorească definitivă, expropriatorul va elibera acestor persoane, la cerere, suma reprezentând diferența dintre despăgubirea stabilită de instanța judecătorească și despăgubirea stabilită de expropriator, proporțional cu cota-parte pe care au deținut-o.”

7. Titlul capitolului IV va avea următorul cuprins:

„Capitolul IV

FAZA JUDICIARĂ ÎN PROCEDURA DE EXPROPRIERE”.

8. La articolul 13:

Alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) În situația în care expropriatul este nemulțumit de cuantumul despăgubirii fixat prin hotărârea de stabilire a cuantumului despăgubirii în conformitate cu prevederile art. 12¹, precum și în situația în care acesta nu este de acord cu exproprierea parțială, realizată în conformitate cu art. 2 alin. (4), acesta se poate adresa direct instanței judecătorești competente în termenul general de prescripție prevăzut în art. 209 alin. (1) din Codul administrativ, care curge de la data la care i-a fost comunicată hotărârea de stabilire a cuantumului despăgubirii, sub sancțiunea decăderii, fără a putea contesta transferul dreptului de proprietate către expropriator asupra bunului supus exproprierii, iar exercitarea căilor de atac nu suspendă efectele deciziei de expropriere și transferului dreptului de proprietate.”;

La alineatul (2), textul „procedurile de expropriere menționate la capitolele II-IV se fac” se substituie cu cuvintele „examinarea cauzelor se face”;

Alineatul (3) se abrogă;

Se completează cu alineatul (4), cu următorul cuprins:

„(4) Atât procedura de expropriere, cât și obiectivele de utilitate publică ce fac obiectul prezentei legi nu pot fi suspendate sau sistate la cererea vreunei persoane care invocă existența unor litigii privind posesia ori proprietatea bunului expropriat.”.

9. La articolul 15:

Alineatul (1), cuvintele „În caz de litigiu asupra cuantumului despăgubirii” se substituie cu cuvintele „În vederea stabilirii cuantumului despăgubirii”;

Se completează cu alineatul (4¹), cu următorul cuprins:

„(4¹) În cazul unei exproprieri parțiale, dacă partea de imobil rămasă neexpropriată va dobândi un spor de valoare ca urmare a lucrărilor ce se vor realiza, experții, ținând seamă de prevederile alineatului precedent, vor putea propune instanței o eventuală reducere numai a daunelor.”;

Se completează cu alineatul (6), cu următorul cuprins:

„(6) În toate cazurile, despăgubirea acordată de instanță nu va putea fi mai mică decât cea oferită de expropriator și nici mai mare decât cea solicitată de expropriat sau de altă persoană interesată.”.

10. La articolul 16:

Titlul va avea următorul cuprins:

„**Articolul 16.** Plata despăgubirilor stabilite de instanța de judecată”;

Alineatul (2) se abrogă.

11. Titlul capitolului V va avea următorul cuprins:

„Capitolul V

DREPTURILE EXPROPRIATORULUI ȘI EXPROPRIATULUI”.

12. Articolul 18 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 18.** Dreptul expropriatorului de renunțare la expropriere și dreptul de preemțiune al expropriatului

(1) Expropriatorul este în drept să renunțe la continuarea lucrărilor pentru cauză de utilitate publică în vederea căroră a inițiat procedurile de expropriere sau, după caz, la expropriere anumitor bunuri particulare, dacă, la momentul respectiv, nu a avut deja loc transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor date.

(2) În cazul renunțării la continuarea lucrărilor pentru cauză de utilitate publică, aceasta se realizează prin adoptarea unui act de renunțare la lucrările pentru cauză de utilitate publică și de abrogare a actului anterior prin care a fost declarată utilitatea publică de interes național și de interes local. Actul de renunțare se adoptă de către autoritatea care a declarat anterior utilitatea publică a lucrărilor respective.

(3) Publicitatea actului de renunțare la lucrările pentru cauză de utilitate publică se realizează în condițiile art. 8.

(4) Dacă lucrările pentru care s-a făcut exproprierea nu s-au realizat, renunțându-se la acestea în condițiile alin. (1), iar expropriatorul dorește înstrăinarea bunului expropriat anterior sau, după caz, cedarea drepturilor asupra bunului, expropriatul, fost titular de drepturi, are dreptul prioritar de a-l cumpăra la un preț negociabil ce nu poate fi mai mare decât despăgubirea achitată de către expropriator **actualizată**. În acest scop, expropriatorul se va adresa în scris fostului proprietar, oferindu-i pentru răspuns un termen de 30 de zile.”.

13. La articolul 19:

alineatul (2) se completează cu propoziția „Retrocedarea bunurilor nu poate fi solicitată în cazul în care cu referire la lucrările de utilitate publică pentru care acestea au fost expropriate a fost adoptat un act de renunțare, în condițiile art. 18 alin. (1)-(3).”;

la alineatul (4), cuvântul „actualizată” se substituie cu cuvintele „achitată de către expropriator”.

14. La articolul 20, cuvintele „primirii despăgubirii ce i se cuvine” se substituie cu cuvintele „emiterii actului administrativ de expropriere”.

15. Se completează cu articolul 21¹, cu următorul cuprins:

„Articolul 21¹. Transferul către stat de bunuri proprietate publică ce aparțin unei unități administrativ-teritoriale

(1) Prin excepție de la prevederile legale referitoare la garanțiile dreptului de proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, în cazul inițierii unor lucrări de utilitate publică de interes național, dreptul de proprietate publică asupra bunurilor ce urmează a fi afectate de lucrările respective poate fi transferat de la unitatea administrativ-teritorială către stat, indiferent de domeniul proprietății publice al unității administrativ-teritoriale cărui îi aparține bunul respectiv.

(2) Bunurile din domeniul public al proprietății publice a unităților administrativ-teritoriale, care sunt afectate de lucrările de utilitate publică de interes național trec în proprietatea publică a statului și în administrarea reprezentantului expropriatorului, în termen de 30 de zile de la înștiințarea unității administrativ-teritoriale, fără a fi necesară

adoptarea unui act administrativ de confirmare din partea autorității administrației publice locale cu atribuții în domeniul administrării proprietății publice.

(3) În cazul bunurilor din domeniul privat al proprietății publice a unităților administrativ-teritoriale, transferul dreptului de proprietate operează în condițiile procedurii de expropriere reglementate de prezenta lege, după consemnarea sumelor datorate cu titlu de despăgubiri.”.

Art. II – La articolul 11 alineatul (1) din Legea nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr. 124-125, art. 611), cuvintele „nu poate fi supusă exproprierii și” se exclud.

Art. III – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Prevederile prezentei legi sunt aplicabile în exclusivitate situațiilor juridice viitoare și nu se aplică procedurilor de expropriere în curs de desfășurare la data intrării în vigoare a acesteia.

(3) Guvernul, în termen de un an de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va realiza o evaluare detaliată a situației referitoare la procedurile de expropriere necesare pentru realizarea unor lucrări de interes național, care sunt în curs de desfășurare la data intrării în vigoare a legii și va decide asupra oportunității continuării lucrărilor pentru cauză de utilitate publică aferente procedurilor respective. În cazul în care se constată inoportunitatea continuării acestora, Guvernul va elabora și va înainta cu titlu de inițiativă legislativă proiectele actelor de renunțare la lucrările pentru cauză de utilitate publică.

(4) În cazul lucrărilor pentru cauză de utilitate publică, alta decât cea de interes național, care sunt în curs de desfășurare la data intrării în vigoare a prezentei legi, evaluarea situației referitoare la procedurile de expropriere și decizia cu privire la oportunitatea continuării lucrărilor pentru cauză de utilitate publică aferente procedurilor respective se ia de către autoritatea care a declarat anterior utilitatea publică a lucrărilor respective.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

